

“Ahlak felsefesinin konusu ve problemleri” konu anlatımı 10. sınıf felsefe kitap ve ders notları baz alınarak derlenmiştir.

Ahlak felsefesi, insan eylemlerini konu edinir. Bu eylemlerin dayandığı temelleri, **iyi ve kötü** gibi kavramları, hangi eylemlerin daha erdemli olduğu gibi soruları sorar. Evrensel bir ahlak yasasının olanaklı olup olmadığını araştırır.

Ahlak felsefesi diğer adıyla etik, Sokrates sonrasında felsefenin temel ilgi alanlarından biri hâline gelmiştir. Bunda Sofistlerin epistemolojik şüpheciliğinin ahlakın temellerini sarsması sonucu ortaya çıkan ahlaki kaosun da etkisi olmuştur.

Sokrates, ahlaki sağlam temellere dayandırmaya çalışmış, insanın erdemli ve bilgece yaşamasının önemi üzerinde durmuştur. Onun bıraktığı yerden devam eden Platon, ahlaki değişmeyen ideaların bilgisine dayandırarak evrensel bir biçim kazandırmıştır.

Bugün yaşadığımız dünyada da ahlaki davranmak, tutarlı olmak, fedakârlık, özveri, paylaşmak gibi değerler son derece önemlidir. Bu değerlerin dayandığı temeller, ahlaki eylemin niçin yapılması gerekliliği, ortak bir ahlak zemininde insanların farklı inançlarına rağmen buluşup buluşamayacağı ahlaki bugün de çok değerli bir tartışma alanı kılmaktadır. Ayrıca meslek etiği, biyoetik, tıp etiği, basın etiği gibi gelişen alanlar, ahlak felsefesinin güncel tartışmaların da bir parçası olmasını sağlamıştır.

Etiğin temel konusu eylemlerdir

Bu PDF içerik Dilimiz.Gen.Tr sitesine aittir ve farklı bir web sitesinde tıklanabilir kaynak link verilmeden paylaşılması / görüntülenmesi yasaktır.

Kısaca Konu Başlıkları

- Ahlak felsefesinin temel kavramları
- Ahlak felsefesinin temel soruları
- 1) İyi ve kötünün ölçütü nedir?
- Stoacılık ve epikürizm
- 2) İnsan eylemde bulunurken özgür ve sorumlu mudur?
- J. Paul Sartre-Varoluşçuluk ve özgürlük
- 3) Evrensel bir ahlak yasası olanaklı mıdır?
- Mutluluk ve iyilik ilişkisi
- Özgürlük, sorumluluk ve kurallar

Ahlak felsefesinin temel kavramları

Ahlak felsefesi insan eylemlerini konu edinirken bazı kavramları esas almaktadır. Bu kavramlar aynı zamanda insan eylemlerini doğrudan niteleyen kavramlardır. Örneğin iyi, kötü, özgürlük, irade (istenç), sorumluluk, vicdan, ödev, ahlak yasası, ahlaki karar ve ahlaki eylem gibi. Ayrıca ahlak felsefesi tartışmaları için evrensel ve kişisel kavramlar da önemlidir. Genel olan evrensele, kişisel olan ise bireysele işaret eder.

Ahlaki anlamda insanın yapması gereken ve değerli olan davranışlar iyi, yapmaması gereken ve değersiz olan davranışlar ise kötüdür.

- **Özgürlük**, ahlak felsefesinin temel kavramlarından biridir. Özgürlüğün ne olduğunu kavramadan ahlaka dair değerlendirmeler yapmak mümkün değildir. Özgürlük, insanın kendi seçimleriyle davranabilmesidir. Diğer bir deyişle, insanın eylemlerini seçerken iradesini serbestçe kullanabilmesidir. Bu anlamda özgürlük ve irade kavramları birbiriyle ilişkilidir.

Bu PDF içerik Dilimiz.Gen.Tr sitesine aittir ve farklı bir web sitesinde tıklanabilir kaynak link verilmeden paylaşılması / görüntülenmesi yasaktır.

- **Sorumluluk kavramı**, özgürlük ve irade ile ilişkili bir ahlaki kavram olarak açıklanabilir. İnsan eğer özgür bir iradeye sahip ise davranışlarından dolayı sorumlu tutulabilir. Buna göre sorumluluk, insanın eylemlerinin sonuçlarını baştan üstlenebilmesidir. Sorumluluğun olabilmesi için eylemin kökeninde iradeyi serbestçe kullanabilme ve bilinçli seçim olmalıdır.
- **Vicdan**, insanda iyi ve kötüyü ayırt edebilmeyi sağlayan bir iç yeti veya iç duyuş biçiminde tanımlanabilir. Vicdan aynı zamanda insanın yapıp etmelerini değerlendirmesini ve bunlar hakkında yargıda bulunmasını sağlar.
- **Ödev**; yapmak zorunda olduğumuz, yapmamız gereken, ahlakça yükümlü olduğumuz şeyleri dile getirir. Alman filozof Kant'a göre ödev, eylemlerimizin belirleyicisi olan bir duygudur. Ahlaki eylemler evrensel ve zorunlu ya da kişisel ve görelî bir temele dayanır. Kişi tüm ahlaki eylemlerini kendi değerlendirmelerine dayandırıyor ise öznel ve görelî düşünüyor demektir. Kişi ahlaki eylemlerini genel ve zorunlu bir ilkeye dayandırıyor ise evrensel ahlaki kabul ediyor demektir. Evrensel ve öznel değerlendirmeler arasındaki tüm tercihler, kişinin davranışlarını belirleyen temeli oluşturmaktadır.
- **Ahlak yasası**, ahlaki eylemleri belirleyen herkes için geçerli olması gerekli kurallardır. Bu kurallar, bireye nasıl eylemde bulunacağı konusunda yol gösterir.
- **Ahlaki karar**, bireyin, kendi özgür iradesi ile ve iyiyi isteyerek ahlak yasasına uygun olarak verdiği karardır.
- **Ahlaki eylem**, ahlaki açıdan iyi ya da kötü olarak değerlendirilebilen eylemlerimizdir.

Ahlak felsefesinin temel soruları

Günümüzde ahlaki konular üzerine düşünme ve sorgulama yapmak giderek daha önemli hâle gelmektedir. Başta ahlak felsefesi olmak üzere ahlakla ilgili çalışmalar ciddi bir gelişme göstermiştir. İlk Çağ'dan bugüne kadar ahlakla ilgili bazı sorular felsefe içerisinde tartışılmıştır.

Ahlak felsefesinin temel konusu eylemdir. Eylemlerimizi başlatan ilke, eylemlerimizin

Bu PDF içerik Dilimiz.Gen.Tr sitesine aittir ve farklı bir web sitesinde tıklanabilir kaynak link verilmeden paylaşılması / görüntülenmesi yasaktır.

yöneldiği amaç, gerçekleştiği koşullar, sonuçları ve temellendirilmesi ahlak felsefesinin sorguladığı konulardır.

1) İyi ve kötünün ölçütü nedir?

Ahlak felsefesinde yapılması uygun görülen, önerilen davranışa iyi; yapılması yasaklanmış, ahlakın uygun görmediği eylemlere ise kötü denir. **Tarih** boyunca iyi ve kötü değerleri farklı toplumlarda farklı anlamlar kazanmıştır.

Bazı toplumlarda hırsızlık bir güç ve kuvvet gösterisi, eşitsizliğe karşı bir başkaldırı olarak görülmüş ve desteklenmiş (Robin Hood (Robin Hud) ve eşkıyalık gibi), bazı toplumlarda ise şiddetle yasaklanmıştır. Her durumda değil bazı durumlarda öldürmek kınanmıştır.

Örneğin savaşta düşman öldürmekle, masum birini öldürmek farklı değerlendirilmiştir. Bazı yaban toplumlarda yaşlı anne ve babayı yoksulluk nedeniyle ormana bırakıp ölüme terk etmek övülmüş, bazı toplumlarda ise bu çok büyük bir ayıp olarak görülmüştür.

Ahlak felsefesinde ele alınan belli başlı sorular şunlardır: İyinin ve kötünün ölçütü nedir? İyiyi iyi, kötüyü kötü yapan şey nedir? İyi ve kötü evrensel midir yoksa **değişken** midir? İyi ve kötünün hangi ölçüye göre değerlendirilmesi gerektiği ile ilgili felsefe tarihinde verilen başlıca yanıtlar aşağıdaki gibidir:

AHLAKİ YARGILAR	FİLOZOFLAR
İnsan için ahlak yasasına uygun davranmak, ödev duygusu ile hareket etmek ve daima iyiyi istemek iyidir. Ödev duygusu taşımadan ve iyiyi istemeden yapılan eylemler kötüdür.	IMMANUEL KANT
İnsan daima ölçülü olmalıdır. Orta yolu tercih etmeli, kararında ve dengeli olmalıdır. Orta yolu amaçlayan eylemler iyi, aşırı uçlardaki eylemler kötüdür.	ARISTOTELES
İnsan eylemlerini belirleyen bizim dışımızda olan ezeli ve ebedi ideallerdir. En yüksek iyi, iyi ideasına uygun olandır. Kötü ise bu ideadan pay almamış eylemlerdir.	PLATON
İyinin amacı mutluluktur. Mutluluk hayatın gerçek amacıdır. Mutluluk veren şey iyi, acı veren şey kötüdür.	EPIKUROSO (Epikür)
En yüksek iyi bilgece yaşamaktır. Bunun da yolu bilmektir. İnsan bilerek hata yapmaz. Bilmek bize doğru seçimler yapmayı sağlar.	SOKRATES
En yüksek iyi faydalı olandır. Olabildiğince çok insanın faydasını ölçü alan eylemler iyi, bunu sağlayamayanlar kötüdür.	JEREMY BENTHAM (Ceremi Bentim)

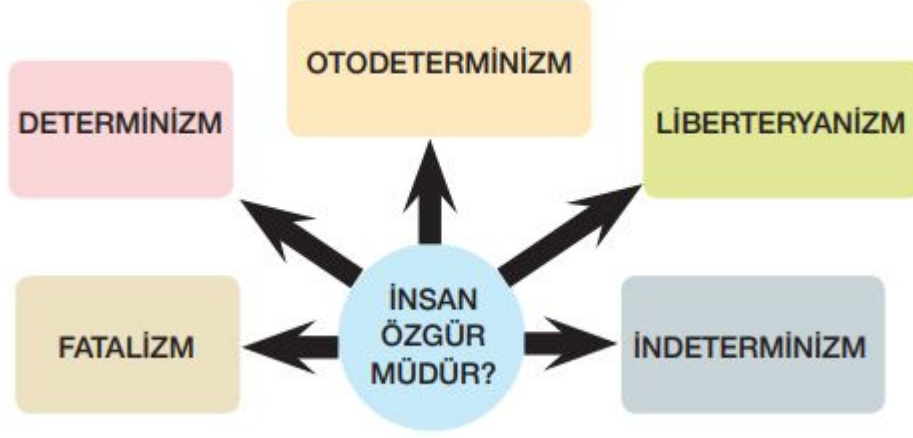
Stoacılık ve epikürizm

Stoacı görüşe göre insan dünya sahnesinde yalnızca bir oyuncudur. Oynayacağı rolü seçemez, oyuna müdahale edemez. Her insanın bu sahne içinde ne yapacağını evrensel akıl belirler. Kişinin kontrol edebileceği tek şey vardır: kendi tavırları ve tutkuları. İnsan kendisine ne rol verilmişse onunla yetinmeli, sahip olamayacağı şeyler için açlık ve kıskançlık duymamalıdır.

Epikürizm'e göre insan hayatının amacı mutluluktur. Temel felsefeleri "**Hazza yaklaş, acıdan uzaklaş.**"tır. Aristippos gibi filozoflar hazlar arasında ayırım yapmazken Epiküros'a göre uzun süre mutluluk sağlayan hazları tercih etmeli, hesapçı davranmalıyız.

2) İnsan eylemde bulunurken özgür ve sorumlu mudur?

Bu PDF içerik Dilimiz.Gen.Tr sitesine aittir ve farklı bir web sitesinde tıklanabilir kaynak link verilmeden paylaşılması / görüntülenmesi yasaktır.

TEMEL KAVRAMALAR	AÇIKLAMALARI
FATALİZM	Kadercilik olarak bilinen fatalizme göre insan rüzgâr önünde savrulan kuru bir yaprak gibi kaderin elinde bir oyuncaktır. İnsan senaryosu daha önceden yazılmış bir sahnede figürandır.
DETERMİNİZM	İnsanın özgürce eylemde bulunamayacağını, insanın kendi elinde olmayan koşulların etkisi altında eylemde bulunduğunu kabul eder.
OTODETERMİNİZM	İnsanın mutlak anlamda özgür olmamakla birlikte bazı seçimlerde bulunduğunu, insanın kaderinin ve bazı kararlarının kendisine bağlı olduğunu öne süren bir orta yol özgürlük düşüncesidir.
LİBERTERYANİZM	Bireysel özerkliği savunur. İnsan kendi seçimlerini yapar. Özgürlük her insanın doğuştan sahip olduğu bir haktır.
İNDETERMİNİZM	İnsanın eylemde bulunurken bütünüyle özgür olduğunu, kendi kaderini kendi seçimleriyle belirlediğini savunur. İnsan kaderini kendisi yaratır.

Bu PDF içerik Dilimiz.Gen.TR sitesine aittir ve farklı bir web sitesinde tıklanabilir kaynak link verilmeden paylaşılması / görüntülenmesi yasaktır.

J. Paul Sartre-Varoluşçuluk ve özgürlük

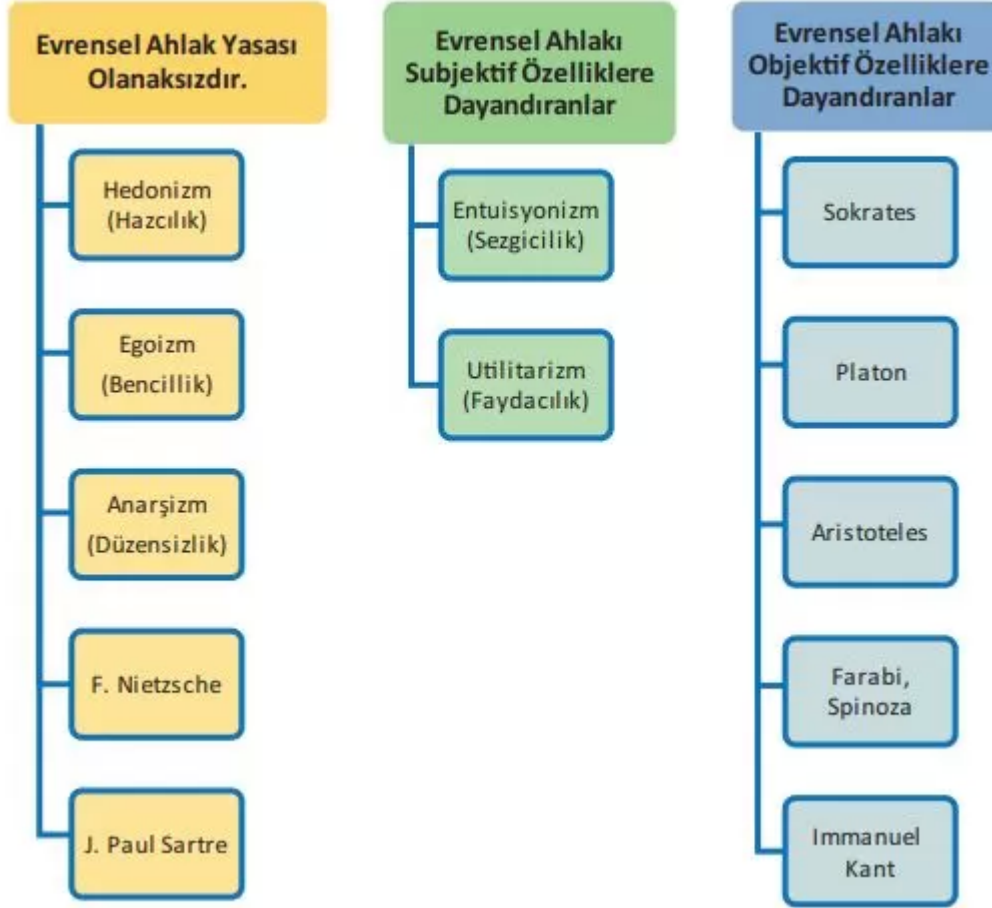
20. yüzyılın en sıra dışı filozoflarından biri olan Jean Paul Sartre'ın (Jon Pol Sartr) felsefi görüşü egzistansiyalizm (varoluşçuluk) olarak adlandırılmıştır. Sartre'a göre insanda "**Varoluş özden önce gelir.**"

Bu yargıyla kastettiği hayatımızda ne yapmamız gerektiğini bize anlatan bir yaratıcı tarafından konmuş hiçbir ilahi fikir, hiçbir değer olmadığıdır. Hiçbir nesnel norm ya da talimat olmadığından özgürüz demektir.

Sartre'ın varoluşçuluğunda insan tercih yapan, seçim yapan bir varlıktır. "**İnsan özgürlüğe mahkûmdur.**" Seçimlerimiz bize aittir. Ona göre biz seçtiğimiz için sorumluluğuna da katlanmak zorundayız. Sartre, seçim yapmaya olumlu bir anlam yükler. Ona göre herkes özgürce seçimde bulunarak dünyanın daha yaşanabilir bir yer hâline gelmesini sağlayabilir.

Sartre'a göre doğuştan rollerimizin yazılı olduğu bir senaryo yoktur. Kim olduğumuzu ve ne olmak zorunda olduğumuzu bize anlatan bir "öz" yoktur. Hepimiz özgürüz ve hepimiz bu varoluşçu muammaya bir cevap bulma sorumluluğunu taşıyoruz.

3) Evrensel bir ahlak yasası olanaklı mıdır?

Mutluluk ve iyilik ilişkisi

İnsan eylemleri, her zaman iyilik amacı taşımaz. Ahlaki eylemin amacı bazen elde edeceğimiz yarar, bazen ise haz yani mutluluk olabilir. Bu tür eylemler Kant'ın dediği gibi salt iyiyi amaçlamadığı için iyi olarak görülmez. Ahlaki eylem sadece iyiyi amaçlayan ve iyiyi yerine getiren eylemlerdir, eylemin sonucunda istenmeyen bir durum ortaya çıkmış olsa bile.

Felsefe tarihinde insan eylemlerini yarara dayandıran görüş utilitarizmdir. Utilitarizm, olabildiğince çok insanın, olabildiğince çok yararını hedefleyen bir felsefedir. Başlıca iki temsilcisi vardır. Jeremy Bentham ve J. Stuart Mill [Ceyn (Can) Stuir Mil].

Bu PDF içerik Dilimiz.Gen.TR sitesine aittir ve farklı bir web sitesinde tıklanabilir kaynak link verilmeden paylaşılması / görüntülenmesi yasaktır.

J. Bentham'a (Bentim) göre yasaların temel amacı olabildiğince çok insanın olabildiğince çok mutluluğu hedef almasıdır. Haz kavramı bireysel bir deneyimken Bentham yarar kavramını toplumsal bir temele oturtmaya çalışmıştır. Şeref, vatan, ilerleme gibi kavramlar yerine kamusal yarar kavramını yerleştirmiştir. Kanunlar, toplumun yararını hedeflemelidir. Cezalar, daha az suç işlenmesini amaçlamalıdır.

Mutluluk felsefesi yukarıda ifade ettiğimiz gibi hedonizm (hazcılık) ve Epikurizm olarak adlandırılmıştır. Bu felsefeye göre insan hayatının amacı mutlu olmak, acıdan uzak durmaktır. Hedonizm hazlar arasında bir ayırım yapmazken (bedensel hazlar veya manevi hazlar), Epikuros manevi hazları yüceltir. Çünkü bu tür hazlar daha uzun süreli mutluluk sağlar.

Özgürlük, sorumluluk ve kurallar

İnsan eylemlerini seçmekte özgürdür. Elbette bu özgürlük, mutlak bir özgürlük değildir. Özgürlük, daima sorumlulukla birlikte olmak zorundadır. Özgür insan, sorumlu insandır. Sorumlu insan ise **toplumsal norm**, değer ve ilkelere bağlılık gösterir. Sokrates, Seneca gibi isimler kendileri aleyhine olsa bile sonuna kadar kadere rıza göstermiş, hayatlarıyla bir ahlak anıtı olmuşlardır. Kaçmayı değil ölümü seçerek adaletsizliğe karşı bedenlerini siper etmişlerdir.

İlgili Konular

- [Felsefe Ders Notları](#)
- [Din Felsefesinin Konusu ve Problemleri](#)
- [Ahlak Felsefesinin Konusu ve Problemleri](#)
- [Varlık Felsefesinin Konusu ve Problemleri](#)
- [Sanat Felsefesinin Konusu ve Problemleri](#)
- [Hristiyan Felsefesinin Temel Özellikleri](#)
- [Bilgi Felsefesinin Konusu ve Problemleri](#)
- [18 ve 19. Yüzyıl Felsefesinin Genel Özellikleri](#)

Bu PDF içerik Dilimiz.Gen.Tr sitesine aittir ve farklı bir web sitesinde tıklanabilir kaynak link verilmeden paylaşılması / görüntülenmesi yasaktır.

- **Siyaset Felsefesinin Konusu ve Problemleri**
- **Felsefi Soru Oluřturma**
- **Felsefenin İnsan ve Toplum Üzerinde ki Etkileri**

- Facebook'ta paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)
- Twitter üzerinde paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)
- WhatsApp'ta paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)
- Pinterest'te paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)
- Tumblr'da paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)
- Reddit üzerinde paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)
- LinkedIn üzerinden paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)
- Yazdırmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)